

PRAGA: SCENA AMERYKAŃSKO-ROSYJSKIEJ WALKI O HAKERA. W TLE POLSKI WĄTEK [WYWIAD]

O aresztowaniu rosyjskiego hakera Jewgienij Nikulin, walce o jego ekstradycję oraz możliwej próbie morderstwa mówi Martin Shabu - dziennikarz śledczy dziennika Lidové noviny, który zajmował się tą sprawą od samego początku. W tle przewija się również polski wątek.

W 2017 roku w Czechach aresztowano rosyjskiego hakera Jewgienija Nikulina. W sprawie tej cały czas pojawiają się jednak nowe wątki. Zaczniemy może od początku, za co aresztowano Rosjanina?

FBI oskarżyło go o włamanie i kradzież 1.5 miliona danych użytkowników platform mediów społecznościowych takich jak LinkedIn i Dropbox. Ze względu na fakt, że był obywatelem rosyjskim, śledztwo początkowo toczyła się w tajemnicy. Warto nakreślić tu szerszy kontekst. FBI czekała aż Nikulin wyjedzie z Rosji, żeby na mocy międzynarodowego nakazu aresztowania Interpolu go złapać. Hacker wraz ze swoją dziewczyną podróżował przez kraje europejskiej do Pragi, żeby spędzić wakacje.

O jakich krajach mówimy?

Mam tu na myśli Białoruś i Polskę.

Dlaczego nie złapano go Polsce?

Być może dlatego, że przez Polskę tylko przejeżdżał w swoim samochodzie. Był wielkim fanem luksusowych marek jak np. BMW. Wielokrotnie na swoich profilach społecznościowych umieszczał zdjęcia z autami tej niemieckiej firmy.

Czyli wjechał przez Polskę i europejski system ochrony granic zewnętrznych go nie wykrył?

Nie mogę potwierdzić czy faktycznie tak było. Myślę, że przekraczając granicę Polski odpowiednie służby, w tym również FBI, zostały poinformowane, że jest w drodze. Wtedy można powiedzieć, że system Schengen zadziałał właściwie i służby zdecydowały się na jego złapanie nie tylko wtedy kiedy się przemieszczał, ale również w miejscu w którym przebywał kilka dni, co miało miejsce w Pradze.

Dlaczego akurat kierował się do stolicy Czech?

Od czasów rządów komunistów w Czechach mamy rosyjską społeczność i wielu Rosjan przyjeżdża w odwiedziny.

Co się stało po jego złapaniu?

Tu zaczyna się najbardziej interesująca historia, ponieważ w dzień aresztowania Nikulina, wpłynął wniosek ekstradycyjny ze strony USA, które chciały go oskarżyć o włamanie i kradzież danych. Tego

samego dnia do Ministerstwa Spraw Zagranicznych Czech wpłynął kolejny wniosek ekstradycyjny, tym razem ze strony rosyjskiej. Rosjanie oskarżali go oszustwo na 3 tysiące amerykańskich dolarów, które miał ukraść w 2009 roku, czyli 8 lat po tym jak został aresztowany. Czechy musiały zdecydować po której stronie się opowiedzą. Wydawało się, że sprawa aresztowania zwykłego przestępcy nie urośnie do rozmiarów politycznej konfrontacji dwóch mocarstw, ale stało się inaczej.

Czeski prezydent Miloš Zeman jest dobrym przyjacielem Władymira Putina i dlatego zależało mu na tym, żeby wypuścić Nikulina do Rosji. Prezydent Czech nie ma jednak możliwości decydowania o ekstradycji więźniów. Są to kompetencje, które leżą w rękach czeskiego Ministerstwa Sprawiedliwości. Minister sprawiedliwości jednak był przekonany co do słuszności argumentów strony amerykańskiej i uważał, że rosyjski haker powinien stać przed sądem w USA.

Jaki był w takim razie problem?

Problem leżał w tym, że rządząca koalicja jest słaba, a premier Andrej Babiš jest blisko związany z prezydentem. Nikt nie powiedział tego wprost, ale oczywiście była swego rodzaju wywierana presja, w szczególności przez prezydenta na Ministra Sprawiedliwości, żeby nie wydawać Nikulina Amerykanom. Taka sytuacja miała miejsce podczas ich wspólnej wizyty w Wietnamie. Potem jeszcze prezydent Zeman wysłał swojego doradcę politycznego do Ministerstwa Sprawiedliwości, żeby przekonać Ministra do zmiany decyzji.

Jak długo trwał proces ekstradycji?

Zajął to półtora roku. Nikulin ten czas spędził w więzieniu w Pradze. Problemem było czeskie prawo, ponieważ muszą być spełnione odpowiednie kryteria, żeby zgodzić się na jego ekstradycję do Stanów Zjednoczonych. Rosjanin miał możliwość odwołania się od decyzji i skorzystał z niej. Poprosił również o czeskie obywatelstwo i złożył wniosek o azyl polityczny aby uniknąć ekstradycję. Zanim jednak sąd podjął decyzję w sprawie azylu politycznego został oddany Amerykanom.

W tym samym czasie czeski wywiad otrzymał informacje, że Nikulin może zostać zabity w więzieniu.

Podejrzewano, że Rosjanie mogą przeprowadzić podobną operację do zabicia Litwinienki czy próby zamordowania Siergieja Skripała, żeby zamknąć usta rosyjskiemu hakerowi.

Dlaczego zwykły przestępca miał zostać zamordowany za zwykłą kradzież danych?

Nie powiedziałem, jednej ważnej rzeczy. Rosjanie uważali, że jest to część amerykańskiej ofensywy przeciwko Rosji, ponieważ Amerykanie chcieli powiązać Nikulina z rosyjską ingerencją w wybory prezydenckie w 2016 roku. Są pewne podejrzenia, że użył on wykradzonych danych żeby dotrzeć do osób z Partii Demokratycznej. Rosyjscy prawnicy podtrzymywali, że jego proces jest polityczny i nie jest obiektywny. To nie było zwyczajne śledztwo kryminalne, w końcu Rosja nie angażuje się w obronę każdego swojego obywatela na świecie. Rosjanie wysłali również list do prezydenta Trumpa, żeby zatrzymał ekstradycję, bo jest ona motywowana politycznie i negatywnie wpłynie na relacje amerykańsko-rosyjskie oraz będzie kpina z wymiaru sprawiedliwości.

Dzień, w którym Nikulin został odesłany do USA pokrywa się z wizytą w Pradze spikera Izby Reprezentantów Paula Ryana. Na lotnisku w Pradze wylądowały dwa samoloty, jeden należący do Ryana i drugi będący własnością Departamentu Sprawiedliwości. Kiedy ta informacja została upubliczniona, Nikulin znajdował się nad Oceanem Atlantyckim.

Po tej sprawie czeski minister sprawiedliwości zdecydował się zrezygnować ze stanowiska, ponieważ nie mógł być członkiem nowego rządu, który został wyłoniony w wyborach, które odbyły się w międzyczasie. Powiedział publicznie, że jest świadom tego, że po tej sprawie Zeman nigdy nie nominuje go na Ministra Sprawiedliwości.

Co się stało z Nikulinem w USA?

Niestety nie ma dużej liczby informacji o tym, co się z nim stało. Po pierwsze, kiedy przebył do USA próbował uciec, ale strażnicy zdołali go złapać. Obecnie przebywa w więzieniu w Kalifornii. Jego proces jeszcze się nie rozpoczął, ponieważ próbował udawać chorego psychicznie. Lekarze stwierdzili, że jest jednak w pełni poczytalny. Warto jednak dodać, że szczegółowe informacje są niedostępne publicznie.

Jakie postawiono mu zarzuty w USA?

Jest lista rzeczy, które zrobił i grozi mu od 40 do 50 lat pozbawienia wolności. Ludzie związani ze służbami zasugerowali mi, że Nikulin pójdzie na współpracę z amerykańskim wymiarem sprawiedliwości w celu dostarczenia im jak największej liczby informacji, tym samym zmniejszając sobie wyrok. Rosyjski haker ma w końcu tylko 27 lat i nie chce reszty życia spędzić w więzieniu, w szczególności, że w tym samym czasie jego dziewczyna urodziła dziecko. Nikulin może mieć dużo do zaoferowania Amerykanom ze względu na swoje prawdopodobne powiązania z rosyjskim wywiadem.

Czy nie odnosi Pan wrażenia, że rosyjski wniosek o ekstradycję był próbą uchronienia Nikulina przed amerykańskimi służbami i tym, że może ujawnić wrażliwe informacje?

Nie jest jasne, dlaczego wykradł on informacje z mediów społecznościowych, co z nimi zrobił i czy ktoś mu to zlecił. FBI nie ujawniło czeskiej policji takich danych. Jednak z dużą dozą prawdopodobieństwa były to rosyjskie służby. W mediach społecznościowych są dostępne zdjęcia, na których przebywa w towarzystwie wysokich urzędników rządowych i polityków w najlepszych rosyjskich restauracjach. Byle kogo nie wpuszcza się do takich miejsc.

Mając tylko 27 lata?

Dokładnie. Warto dodać, że również odrzucał wszystkie oskarżenia o tym, że to on stał za włamaniem. Argumentował, że potrafi tylko włączyć i wyłączyć komputer oraz że pracuje jako mechanik samochodowy. Pojawia się oczywiście pytanie jak w takim razie kupił sobie wszystkie luksusowe samochody, którymi się chwali w mediach społecznościowych. Warto również dodać, że podczas spotkań prezydentów Czech i Rosji ten temat był poruszany i Putin prosił o ekstradycję rosyjskiego hakera. Zapomniałbym dodać, że zaraz po ekstradycji Nikulina do USA premier Czech i szef czeskiego wywiadu zostali zaproszeni do Waszyngtonu, a szef kontrwywiadu dodatkowo został uhonorowany gwiazdą CIA, co jest wyjątkowym wyróżnieniem.